Leto XXIII., št. 241 Ljubljana, torek 26. oktobra 1943 Frak — Cena — Prezzo: cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22 do 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka

Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljkom Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Fortdauer der erbitterten Kämpfe an der Ostfront

Westlich Smolensk Durchbruchsversuche der Sowjets gescheitert — Erfolgreicher deutscher Gegenangriff — 282 Sowjetpanzer abgeschossen — Feindlicher Zerstörer im östlichen Mittelmeer versenkt

Aus dem Führerhauptquartier, 25. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

An den Schwerpunkten der grossen Abwehrschlacht im Süd- und Mittelabschnitt der Ostfront kam es gestern zu besonders erbitterten Kämpfen. Mehrere südlich Melitopol und südöstlich Saporoschje an schmaler Front angreifende Sowjetdivisionen wurden unter hohen Verlusten abgeschlagen, einige Einbrüche abgeriegelt. Beiderseits Dnjepropetrovsk gelang es feindlichen Kräften unter dem Schutz dichten Nebels auf dem westlichen Dnjeprufer Brückenköpfe zu bilden.

Im Einbruchsraum südöstlich Krementschug wechselten starke feindliche Angriffe gegen unsere Abriegelungsfronten mit eigenen Gegenangriffen. Die Sowjets verstärkten ihre Anstrengungen auf Kriwoj Rog durchzubrechen. Die schweren Abwehrkämpfe dauern unvermindert an.

Zu harten Kämpfen kam es westlich Smolensk. Starke Durchbruchsangriffe der Sowjets scheiterten dort an dem zähen Widerstand unserer Truppen, die im Gegenangriff vorübergehend verlorengegangenes Gelände zurückeroberten und dabei eine schwächere feindliche Gruppe vernichteten.

Von der übrigen Ostfront sind nur örtliche Kämpfe aus den Abschnitten nördlich Kiew, beiderseits der Ssosh-Mündung, südwestlich Welikije Luki und südlich des Ladogasees zu melden.

In den schweren Kämpfen der letzten beiden Tage wurden 282 Sowjetpanzer, davon die meisten an der Front zwischen Asowschen Meer und Krementschug abgeschossen.

An der süditalienischen Front fanden gestern keine nennenswerten Kampfhandlungen statt.

Starke deutsche Kampffliegerverbände griffen erneut mit gutem Erfolg den feindlichen Versorgungsstützpunkt Neapel an.

Nach inzwischen eingegangenen Meldungen versenkte die Luftwaffe in der Nacht zum 22. Oktober im östlichen Mittelmeer einen feindlichen Zerstörer und beschädigte einen zweiten durch Bombentreffer.

Über den besetzten Westgebieten wurden gestern 11 feindliche Flugzeuge, davon 9 durch Flakartillerie der Luftwaffe, abgeschossen.

Nordamerikanische Bomber überflogen bei dichter Wolkendecke und Regenwetter Südostdeutschland und warfen planlos und weit zerstreut Bomben auf einige Orte.

In der vergangenen Nacht fanden Einzelangriffe durch feindliche Störflugzeuge auf Westdeutschland statt.

Deutsche Kampfflugzeuge bombardierten Einzelziele im Stadtgebiet von London.

Lotte accanite perdurano sul fronte orientale

Dal Quartier generale del Führer, 25 ottobre. DNB. Il Comando Supremo germanico comunica:

Nei punti di gravità della grande battaglia difensiva nel settore meridionale e centrale del fronte all'est ieri si sono svolti combattimenti di eccezionale accanimento. Parecchie divisioni sovietiche lanciatesi in attacco a sud di Melitopol ed a sudest di Saporoscie in stretto fronte sono state ricacciate subendo alte perdite. Alcune brecce furono asserragliate.

Su ambo i lati del Dnjeper le forze nemiche protette da un nebbione sono riuscite a costruire teste di ponte sulla sponda occidentale del Dnjeper.

Nello spazio di penetrazione a sudest di Cremenciug forti attacchi nemici contro il nostro fronte di sbarramento si cambiavano con propri contrattacchi. I sovietici hanno rinforzato i loro sforzi di penetrare a Krivoj Rog. I gravi combattimenti difensivi perdurano con indiminuita violenza.

Aspri combattimenti si ebbero altresì ad ovest di Smolensk. Poderosi attacchi sovietici nell'intento di sfondare il fronte vi sono falliti davanti alla tenace resistenza delle nostre truppe le quali in contrattacco avevano riconquistato terreno temporaneamente perduto annientando in pari tempo un gruppo più debole del nemico.

Dal resto del fronte all'est si annunciano solamente scontri locali nei settori a nord di Kiev, su ambo i lati della foce di Sosch, a sudovest di Velikije Luki nonchè a sud del lago di Ladoga.

Nella grave lotta degli ultimi due giorni sono stati distrutti 282 carri armati sovietici dei quali la maggior parte al fronte fra il Mar d'Asov e Kremenciug.

Al fronte meridionale italiano ieri si ebbero azioni combattive degne di rilievo. Forti formazioni di aerei da combattimento tedeschi ripetutamente hanno attaccato con buon successo la base di rifornimento nemica Napoli. Secondo quanto risulta dalle notizie giunte frattanto la Luftwaffe nella notte del 22 ottobre ne Mediterraneo orientale ha affondato un cacciatorpediniere nemico e danneggiato un altro con colpi di bombe.

Sui territori occidentali occupati ieri sono stati abbattuti 11 aeroplani nemici di cui 9 ad opera dell'artiglieria antiaerea. Bombardieri americani durante il giorno approfittando di coperta di nuvole e di tempo piovoso hanno sorvolato la Germania sudorientale e gettato bombe a casaccio e disperse a largo su alcune località.

La notte scorsa da aerei nemici in volo di disturbo sono stati effettuati singoli attacchi alla Germania occidentale.

Aerei da combattimento tedeschi bombardavano singoli obiettivi nei pressi della città di Londra.

Zborovanje državne uprave za delo na Dunaju

Dunaj, 25. okt. DNB. V soboto se je s pomembno slavnostjo zaključilo dunajsko zborovanje državne uprave za delo, na katerem so obravnavali vsa vprašanja, ki so v zvezi z uporabo delovne sile v vojni in z delovanjem državne uprave za delo. Zaključne seje so se udeležili tudi glavni pooblaščenec za delo okrožni vodja Sauckel, državni vodja von Schirach ter mnogo vodilne strankine, državniške in vojaške osebnosti.

Po zaključku poročil o osebnih vprašanjih, internih zadevah uprave ter o nalogah državne inspekcije za uporabo delovne sile in urada za zaščito dela je govoril državni pooblaščenec Sauckel, ki je naznačil vodjem in sodelavcem delavskih oblasti osnovne smernice, po katerih naj vodijo in ščitijo delovne množice v domovini. Izrazil je svoje prepričanje, da bo nemška uprava za delo, ki črpa svoje smernice iz narodno-socialističnega pokreta in ki se ravna po njegovih načelih, najboljša delavska in socialna uprava na svetu sploh.

Na tem zborovanju so bila določena osnovna načela nemške in evropske delovne zaposlitve, sistema plač, vprašanja čim večje delovne storitve, zaposlitve vseh sil ter organizacijskega ustroja. Po skrbnem pretehtanju in praktičnih preizkušnjah so bila ta načela sprejeta s splošnim odobravanjem, ker so koristna in ustrezajo duhu narodnega socijalizma. Sauckel je vsem prisotnim naročil, naj se po njih ravnajo, in je zaključil zborovanje z obljubo, da bo državna uprava za delo vedno in povsod izpolnjevala svoje težke naloge.

Vojna napoved vlade svobodne Indije Angliji in Zedinjenim državam

Tokio, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Domei poroča iz Šonana, da je vlada svobodne Indije pod predsedstvom Subhasa Čandra Boseja sklenila napovedati vojno Angliji in Zedinjenim državam.

Tokio, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba.) Subhas Čandra Bose je v soboto izjavil novinarjem po Domejevem poročilu, da indijska narodna vojska že koraka na bojišče. Morala čete je izvrstna. Vojna napoved bo prepričala vse one, ki so v Indiji ali pa izven nje za enkrat še proti začasni vladi, da gre sedaj za res. V nasprotju s sovražnikom, ki samo govori, da se bori za svobodo, so ravnali Japonci. Oni so svojo besedo tudi držali. Dali so neodvisnost Birmi in Filipinom in sedaj ustanovili tudi začasno vlado Azad Hinda (Svobodne Indije).

Bose je tudi izjavil, da je birmanska vlada v nedeljo dopoldne brzojavno priznala začasno indijsko vlado.

Bangkong, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). V Bangkongu se je v ponedeljek ob 8. zjutraj zbralo okrog 2000 Indijcev v glavnem stanu lige za indijsko neodvisnost, kjer so proslavili ustanovitev začasne vlade svobodne Indije. Po razobešenju zastave so priredili indijski prebivalci obhod po mestu. Kasneje je sledilo ljudsko zborovanje v javnem parku, na katerem so propagandni in izobraževalni vodje tamkajšnje ligine podružnice govorili o pomenu nove vlade. V torek bodo pregledali čete indijske narodne armade, ki se nahaja v siamskih vojašnicah.

Žrtve lakote v Indiji

Stockholm, 25. okt. DNB. Reuter mora priznati, da leži v bolnišnicah Kalkute nad deset tisoč izgladovanih Indijcev. Med 16. avgustom in 21. oktobrom je umrlo 3295 oseb.

Bangkong, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). V zvezi z vedno večjo lakoto v Indiji je tudi v Karačiju izbruhnila kolera. Britanska cenzura pa ne dopušča nikakih vesti o obsegu te epidemije. V Delhiju izjavljajo le, da se je nekaj primerov končalo s smrtjo.

Zasedanje bolgarskega sobranja

Sofija, 25. okt. DNB. Z ukazom kraljevih namestnikov je bilo sklicano sobranje na peto redno sejo, ki bo 28. t. m.

Sofija, 25. okt. DNB. V nedeljo zjutraj je min. predsednik in finančni minister Bošilov s posebnim govorom otvoril vrhovno gospodarsko zbornico.

Avstralska vlada zanika angleške laži

Stockholm, 25. okt. DNB. Avstralska vlada zanika poročilo »Daily Newsa« iz New Yorka, po katerem naj bi pristala na ustanovitev židovske kolonije po končani vojni. Predsednik židovske družbe za kolonizacijo, ki se zove »Liga svobodne zemlje« sicer res že več let, toda zaman poizkuša, da bi mu Avstralija odstopila 7 milijonov akrov za naselitev židovskih beguncev.

Ogorčeni boji na vzhodnem bojišču še trajajo

Zapadno od Smolenska izjalovljeni sovjetski poizkusi prodora — Uspešen nemški protinapad — 282 sovjetskih oklopnikov uničenih — Sovražni rušilec potopljen na vzhodnem Sredozemskem morju

Führerjev glavni stan, 25. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na težiščih velike obrambne bitke v južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča so bili včeraj posebno ogorčeni boji. Večje število sovjetskih divizij, napadajočih južno od Melitopolja in južnovzhodno od Zaporožja na ozki fronti, je bilo s hudimi izgubami odbitih, nekateri vdori pa zajezeni.

Na obeh straneh Dnjepropetrovska je uspelo sovražnim silam postaviti pod varstvom goste megle mostišča na zapadnem bregu Dnjepra.

Na vdornem področju zapadno od Kremenčuga so se menjali močni sovražni napadi proti našim zapornim frontam z našimi protinapadi. Sovjetske čete so ojačile svoje napore, da prodrejo na Krivi Rog. Težki obrambni boji se nadaljujejo z nezmanjšano silovitostjo.

Južnozapadno od Smolenska je prišlo do hudih bojev. Močni sovjetski poizkusi prodora so se izjalovili ob žilavem odporu naših čet, ki so si s protinapadom zopet osvojile mimogrede izgubljeno ozemlje in pri tem uničile slabšo sovražno skupino.

Z ostalega vzhodnega bojišča javljajo le o krajevnih bojih v odsekih severno od Kijeva, ob obeh straneh izliva Soša, južnozapadno od Velikih Luk in južno od Ladoškega jezera.

V zadnjih dveh dneh je bilo v težkih bojih uničenih 282 sovjetskih oklopnikov, večji del na bojišču med Azovskim morjem in Kremenčugom.

Na južno-italijanskem bojišču ni bilo včeraj nobenih omembe vrednih bojev.

Močne jate nemških bojnih letal so ponovno napadale z dobrim uspehom sovražno oskrbovalno oporišče Neapelj.

Po doslej sprejetih vesteh je letalstvo potopilo v noči na 22. oktobra na vzhodnem Sredozemskem morju en sovražni rušilec in poškodovalo drugega z bombnim zadetkom.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem je bilo včeraj sestreljenih 11 sovražnih letal, od teh jih je devet sestrelilo prot letalsko topništvo.

Pod zaščito gostih oblakov in deževnega vremena so preleteli ameriški bombniki južnovzhodno Nemčijo in metali brez cilja in daleč raztreseno bombe na nekatere kraje.

V pretekli noči so sovražna nadlegovalna letala izvedla posamezne napade na zapadno Nemčijo.

Nemška bojna letala so bombardirala posamezne cilje na mestnem področju Londona.

Izjalovljeni sovjetski poskusi prodorov med Azovskim morjem in Zaporožjem

Začel se je velik boljševiški napad med Kremenčugom in Zaporožjem — Novi sunki boljševiških čet zapadno od Smolenska

Berlin, 25. okt. DNB. Polnih osem dni so potrebovali boljševiki kljub vsej obilici moštva in orožja, da so si v bojih, izredno polnih izgub, ustvarili na področju med Kremenčugom in Dnjepropetrovskom oporišče za svoje veliki napad, ki so ga pričeli 23. oktobra. Sovražnik je v zadnjih dneh z neštetimi pehotnimi in tankovskimi sunki pritiskal na nemške zaporne fronte, a nikakor ni mogel doseči na operacije vplivajoče razširitve svojega vdornega področja. Da bi izločili nevarne nemške protisunke, ki bi z jugozapada ogražali nadaljevanje njihovega vdora, so sovjetske čete poskušale razširiti svojo fronto na obe strani, zlasti pa še na jug, tja do krajev severno od Zaporožja. Čeprav je široko napredujoči sovražnik z množično uporabo neštetih pehotnih in oklopnih divizij ter močnih topniških in letalskih oddelkov pridobil nekaj ozemlja, so vendar nemške čete v težkih in junaških bojih prestregle sovražne napade in odrezale mnoge sovjetske kline. Tako so onemogočile nameravani prodor, ki bi bil izenačil s svojim pomenom izredno težke boljševiške izgube. Letalstvo je tudi tega dne lajšalo trdoto obrambnih bojev s strnjenimi napadi na napadajoče tankovske kline, zbirališča čet, na baterije v pohodih in v rezervi, oskrbovalne kolone in mostove preko Dnjepra. Samo zaradi bomb naših bojnih in strmoglavnih letal je izgubil sovražnik 37 tankov, katerih je bilo 30 popolnoma razbitih, ostali pa so bili težko poškodovani. Tudi med Zaporožjem in Azovskim morjem so nadaljevali boljševiki svoje brezupne poskuse vdora. Ves dan so napadali z izredno močjo, napadi pa so se izjalovili ob zagrizenem odporu naših čet.

Južno od Zaporožja je 3. planinska divizija iz Vzhodne marke iztrgala sovražniku neko naselje, ki ga je bil začasno zavzel in zelo drago plačal, medtem ko so na obeh straneh Melitopolja spodnjesaški in bavarski grenadirji zagrizeno držali svoje postojanke v stepi in jih branili pred sovražnim pritiskom. Čeprav so boljševiki podpirali svoje pehotne in oklopne oddelke s številnim topništvom in z mnogimi bojnimi letali, so kljub sedemnajstkratnim napadom v dveh dneh bili vendar vsakokrat odbiti, bodisi v obrambnem ognju ali pa v protisunkih. Brezobzirno v boj gnane sovjetske čete so imele znova velike krvave izgube, zlasti ko so hotele prodreti skozi nemški dobro merjeni zaporni ogenj na zapadu Melitopolja.

Zaradi hudih bojev na jugu vzhodnega bojišča izgubljajo svojo važnost boji med Čerkasijem in izlivom Soša. Tu so se zrušili na dosedanjih težiščih vsi ponovni sovjetski napadi ob uničenju 15 sovjetskih tankov, medtem ko je bil severno od Kijeva pri nadaljevanju lastnih protinapadov nadalje skrčen neki starejši sovražni vdor.

Na področju severno od Gomla je še nadalje vladal mir. Sovražnik si še ni opomogel od hudih udarcev, ki mu jih je zadala rensko-vestfalska 253. pehotna divizija pod vodstvom generalnega poročnika Beckerja v bojih za prekoračenje Soša in ni mogel nadoknaditi pri tem uničene ali težko zbite tri strelske divizije, pač pa so znova napadli boljševki zapadno od Smolenska na obeh straneh avtomobilske ceste in pri tem močno ojačili že sedaj številne čete. Že tri dni vztrajajo tu sijajno se boreče nemške čete in uničujejo z izredno težkim topniškim ognjem podprte boljševiške napade. S tem nadaljujejo obrambne uspehe, ki si jih je v času od 12. do 17. oktobra pridobil 9. oklopniški zbor generala Martineka, ki je krvavo odbil s topništvom, tanki in bojnimi letali podprte dnevne in nočne napade štirih sovražnih armadnih zborov, obsegajočih 18 strelskih divizij, 1 oklopni zbor in 1 mehanizirani zbor, ter s svojim junaštvom, vztrajnostjo in sijajnim vodstvom vedno znova obvladal sovražnike.

Odločno junaštvo nemških pionirjev

Berlin, 24. okt. DNB. Pri nekem nenadnem angleškem sunku na južno-italijanskem bojišču je že izgledalo, da bodo vsi polno natovorjeni vagoni na neki postaji padli v roke sovražnika. Naši vojaki so že premišljali, ali naj razstrele dragocen tovor teh železniških voz, ko se je manjša skupina oklopnih pionirjev s pomočjo železniških pionirjev odločila, da bo ves transport rešila. Kolodvor je že bil v območju sovražnikovih izstrelkov, ko so pričeli pionirji pod vodstvom svojega podporočnika združevati vagone v vlake in jih odvažati nazaj. S tem odločnim dejanjem so kljub sovražnemu ognju lahko rešili dve električni in pet parnih lokomotiv, 270 vagonov, med njimi en osebni vlak ter 27 cistern z vsem dragocenim tovorom, ki se je v njih nahajal.

Velik uspeh nemške vojne mornarice v Rokavskem prelivu

Berlin, 25. okt. DNB. Kakor je bilo že javljeno v vojnem poročilu, so dosegle nemške lahke pomorske enote s potopitvijo sovražne križarke v Rokavskem prelivu upoštevanja vreden uspeh, ki so ga izvojevale v soboto zvečer proti mnogo močnejšemu in z rušilci zavarovanemu britanskemu brodovju križark.

Že v prvem navalu nemških čolnov je dobila križarka 2 torpedna zadetka in v nekaj minutah še tretjega, verjetno pa tudi četrtega. Zaradi tega se je vnela ter je ogenj zajel tudi municijsko skladišče. Močna eksplozija je raztrgala ladjo na dvoje. Preden se je potopila, so jo še videli, kako leži na stran nagnjena in s prednjim delom v vodi.

Med bojem sta poskušala dva rušilca, ki sta bila v bližini križarke, ovirati nemške pomorske enote pri njihovem napadu. Izstrelila sta mnogo salv, ki pa niso zadele nobene nemške ladje, pač pa so bili rušilci ponovno torpedirani ter so pričeli goreti. Zato je jasno, da sta bila oba rušilca težko poškodovana. Njihove potopitve pa v nadaljnjem poteku operacij ni bilo mogoče opaziti. Zjutraj so priletela nad kraj potopitve britanska letala in iskala preživele mornarje.

Boji so bili v bližini otokov Les Sept Iles, zapadno od nekdanjih britanskih rokavskih otokov in nedaleč od vhoda v zaliv St. Malov. Pričeli so se ob 2. po polnoči in trajali le nekaj minut. Nemške enote, ki so s svojim bliskovitim udarcem in odločnim posegom sovražnika brez dvoma tudi moralno zadele, niso pri tej smeli operaciji utrpele nikakih poškodb niti izgub.

Dve sovražni ladji pogodeni z bombami

Berlin, 25. okt. DNB. Nemški bojni letalci so opazili 23 oktobra med izvidniškim poletom nad vzhodnim Atlantikom nekaj sovražnih ladij, ki so jih okrog poldneva napadli. Pri tem je padlo več bomb tik ob bok neke 3000 tonske izkrcevalne ladje za tanke, ki je po detonacijah obtičala na mestu močno nagnjena. Medtem, ko so se okrog ladje pričeli širiti veliki kolobarji olja, je poizkušala sosedna ladja rešiti poškodovani parnik. Lahko računamo s potopitvijo te izkrcevalne ladje. Kmalu nato je bila zadeta podobna ladja. Tudi ta je obtičala nepremično med oljnimi lisami.

Letalski napad na Great Yarmouth

Berlin, 25. okt. DNB. V noči na 24. oktobra so napadla nemška težka bojna letala, kmalu po 23. uri, v zaporednih valovih britansko luko Great Yarmouth. Ker je bil razgled dober, so bili vsi cilji kljub močnemu udejstvovanju nočnih lovcev in hudemu ognju protiletalske obrambe načrtno in z uspehom bombardirani. Nemški letalci so opazili pri odhodu kakih 10 požarov, ki so se hitro širili. Istočasno so bili napadeni tudi posamezni cilji v južni Angliji. S teh uspelih operacij se nista vrnili dve letali.

Nasilja badoglijevcev v Dalmaciji

Odkar je prišla na oblast izdajalska badoglijevska klika, se je v Dalmaciji izvršilo mnogo zločinov nad nedolžnim prebivalstvom. Zlasti težko je bilo prizadeto prebivalstvo otoka Visa. Takoj po prevzemu oblasti s strani badoglijevcev se je občutilo, kako silno je padel vojaški duh italijanske vojske. To okoliščino so izkoriščali partizani, kolikor se je le dalo. Tako je neka njihova skupina, ki je prišla s celine, napadla italijansko radijsko postajo na griču Humu, kjer je razorožila in pobila večino posadke. Naslednji dan, dne 15. avgusta 1943, se je pojavila pred otokom Visom italijanska kazenska odprava, vendar se vojakom zaradi odločne obrambe ni posrečilo izkrcati se; pač pa je badoglijevsko poveljništvo odredilo, naj se otok obstreljuje z bojnih ladij in iz letal. Poveljnik divizije »Bergamo« je objavil viškemu prebivalstvu, da mora v 24 urah vrniti zaplenjeno orožje, vojno blago in radijsko postajo. V nasprotnem primeru bodo badoglijevci izvršili naslednje represivne ukrepe: ustrelili bodo 50 talcev, izvršili popolno blokado Visa, ustavili dobavo hrane na otok, zabranili ribiti lov in bombardirali iz zraka kraje na Visu.

Ker prebivalstvo ni moglo ustreči tej zahtevi, saj ni sodelovalo pri napadu na postajo Hum, marveč ga je izvršila skupina partizanov, ki je po napadu zapustila Vis, so se začele represalije proti nedolžnim otočanom. Badoglijevska oblast je zgrabila in dala ustreliti 10 Višanov. Trupla so pustili nepokopana ves dan, da bi s tem zastrašili ljudstvo.

Tudi v drugih krajih so badoglijevci začeli preganjati in ubijati domačine. Tako so v Solinu ustrelili dva kmeta iz Rupotina; zgrabili so ju pri delu na polju, ker je neka skupina badoglijevskih častnikov našla v bližini na cesti nekoliko bomb. Badoglijevci so tudi ukinili gubernij Dalmacije ter vse njegove posle prenesli na zadarskega, splitskega in kotorskega prefekta. V Splitu in Kotorju sta bila imenovana nova prefekta, v Zadru pa je vodil posle dotedanji podprefekt conte degli Alberti. Pokazalo se je, da v Zadru zato niso imenovali novega prefekta, da bi badoglijevci lahko nemoteno vršili vsakršna nasilja. To se je takoj tudi zgodilo in je bilo vsak dan poslanih v internacijo na stotine ljudi. Močno sta bili razen Zadra in Splita prizadeti tudi mesti Biograd na moru in Šibenik.

S prevzemom oblasti badoglijevske klike se je začelo nemirno gibanje tudi v vrstah Italijanov, ki so se priselili v Dalmacijo po l. 1941. Vse italijanske družine, ki so bivale v Splitu od omenjenega leta dalje, so se vrnile v svojo domovino. Takisto so se iz Dalmacije izselile družine dalmatinskih italijanašev. Še pred predajo Italije so povsod javno govorili, da bodo italijanski vojaki pred svojim odhodom iz Splita oddali orožje partizanom, ki so jih badoglijevci tudi že pred tem vsestransko podpirali. Ko je prišlo do predaje, so badoglijevci resnično oddali svoje orožje prevratnim elementom, s čimer je dokazano, da so bili že prej v zvezi z njimi in da so že prej sklenili svoj izdajalski postopek.

Potopljena ameriška podmornica

Stockholm, 25. okt. DNB. Mornariško ministrstvo Zedinjenih držav je moralo priznati izgubo podmornice »Dorado«, ki je bila ena izmed najmodernejših in ki je bila spuščena v morje v maju t. l.

Pesimistična izjava ameriškega admirala

Stockholm, 25. okt. DNB. Ameriški admiral Barbey, ki poveljuje četam pri zalivu Finsh, je izjavil zastopnikom tiska, da se Zedinjene države zavedajo, da jih čaka na Pacifiku še dolga in draga vojna. »Sovražnika nismo doslej niti popraskali,« je dejal, »čim bolj pa se mu bomo približali, tem bolj žilav bo postal njegov odpor.«

Führerjeve čestitke rumunskemu kralju

Führerjev glavni stan, 25. okt. DNB. Führer je Nj. Vel. rumunskemu kralju poslal iskreno brzojavno čestitko k njegovemu rojstnemu dnevu.

Tridnevna seja japonske narodne skupščine

Tokio, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). V ponedeljek je bilo svečano otvorjeno izredno zasedanje japonske narodne skupščine, ki mu pripisujejo velik pomen. Trajalo bo 3 dni in bodo morali poslanci na njem sprejeti 14 zakonskih osnutkov. Vsled pospešitve dela bosta odpadla govora notranjega in zunanjega ministra, ki bosta vključena v izjavo ministrskega predsednika.

Odcepitev Sicilije od Italije

Milan, 25. okt. DNB. V nekem tajnem določilu premirja sta pristala Badoglio in bivši italijanski kralj na to, da bo po vojni Sicilija odcepljena od domovine ter da bo dobila poseben »samoupravni statut«.

10 municijskih skladišč zletelo v zrak

Tokio, 25. okt. DNB. (Vzhodnoazijska služba). Japonsko letalstvo je te dni zabeležilo velik uspeh. 23. oktobra so napadle večje jate japonskih bombnikov kraj Tambru ob reki Naaf v Birmi. Tam so zbrali Angleži svoje čete za bodočo birmansko ofenzivo. Japonski bombniki so razdejali neštete vojaške naprave in povzročili eksplozije v vseh desetih municijskih skladiščih.

Kronika

* **V letalski borbi** je padel stotnik Ervin Clausen, poveljnik letalske jate, ki je bil zaradi odličnih uspehov kot lovec odlikovan z viteškim križcem železnega križa in hrastovim listom.

* **Šolski pouk po radiu** so po zgledu drugih držav začeli uvajati na Madžarskem in v Franciji, kjer otroci osnovnih šol od pričetka oktobra dalje vsak dan poslušajo posebno oddajo. Pouk po radiu je predvsem namenjen otrokom v krajih, ki so ogroženi od letalskih napadov in se redni šolski pouk še ni mogel pričeti. Že v prvem obdobju vojne s Francijo, pred premirjem 1940, so v Franciji uvedli podoben pouk po radiu. Sedanji naučni sporedpa je drugačen in vzgojitelji z zanimanjem pričakujejo, kakšni bodo uspehi.

* **Čoln iz kamene dobe** so našli pri izkopavanjih v Faestskem močvirju. Najdba je stara najmanj 5000 let in je posebno zanimiva, ker je čoln izdolben iz ene same jelše, medtem ko so drugi čolni te vrste po večini izdelani iz hrastovine.

* **Operjena rešiteljica.** Neki švedski kmet je stal s puško na preži, ker je kar podnevi prihajala zvitorepka morit njegove kokoši. Ob jezeru, kjer so plavale race in gosi, se je sprehajala starejša kokoš. In že se je priplazila lisica. Prestrašena kokoš je zaplahutala nad jezerce in se vsedla največji goski na hrbet. Ta jo je srečno prinesla na drugi breg, lisica pa je obležala po dobro pomerjenem strelu.

* **Ali je starost dedna?** Na kliniki v Pragi so preizkušali dednost starosti. Za ugotavljanje je bilo pritegnjenih 211 moških in 365 žensk. Zdravniki so ugotovili, da so starši doživeli povprečno starost 66 let, otroci pa povprečno 76 let. Torej žive otroci povprečno za 20% dalje kakor starši. Nadalje je bilo ugotovljeno, da sinovi glede starosti sledijo materi, hčerke pa očetom.

* **O novi kožni bolezni** poročajo iz Egipta. Zdravniki ugotavljajo, da je ta nalezljiva bolezen, ki se širi v Kairu kakor tudi na deželi, posledica preslabe prehrane prebivalstva.

* **Kmetica preprečila železniško nesrečo.** S svojo prisebnostjo je neka španska kmetica preprečila hudo železniško nesrečo.

SPORT

Drobiž po svetu

Spet je minila nedelja — kolikor je bilo ljubljanske, smo nekaj skromnih besed že rekli v ponedeljski izdaji našega lista — in spet smo mi doma — kar nas je še znemoren navdušenih ali vsaj radovednih na sport — ostali brez pravega zadovoljstva. Toda zdaj v vojni je vse prehodno in vse začasno in zato tudi drugod sportni spored ni utrpel tako vidnih omejitev kakor tukaj. Marsikje drugod so se od srca veselili krasne jesenske nedelje, ki je zbrala sportnike vseh kategorij na najrazličnejše prireditve — kakor včasih, ko je bil sport v ospredju vsake prazniške kronike.

In vendar bi radi ohranili staro tradicijo in zabeležili vsaj nekaj glavnih dogodkov iz bližnje — in za nas dosegljive okolice:

Spored zadnje sportne nedelje v **Nemčiji** je obesegel največ nogometa, čeprav so bile obenem na delu tudi številne druge vrste sportnikov. Nogometna publika je lahko prisostvovala celi vrsti prvenstvenih tekem, med katerimi navajamo le nekatere, in sicer predvsem uspešna nastopa obeh finalistov za Tschammerjev pokal, LSV Hamburg, ki je odpravil nekega šibkejšega nasprotnika s 6 : 1, in pa dunajsko Vienno, ki je obračunala s svojim starim domačim tekmecem Rapidom z 10 : 2. Tudi stari prvak Nemčije Schalke 04 si je z lahkoto (9 : 1 je bil njegov izid) pripisal še dve točki v razpredelnici. Med reprezentančnimi tekmami sta vredni zabeležbe: Riga—Königsberg 3 : 1, Gornja Šlezija—Češko-Moravska 3 : 3.

Preko kolesarjev, boksarjev, atletov in telovadcev obojega spola prehajamo kar na plavalce, ki imajo tamkaj tudi v tem poznem jesenskem času možnosti, da se ohranijo v formi. Na plavalni prireditvi v Leipzigu je dosegla zadnja nemška rekorderka Gizela Gross kar dva čedna uspeha, saj je plavala 200 m prsno 3:01.9 in 100 m hrbtno 1:24.2. Za te čase bi jo lahko zavidal marsikateri izmed plavalcev!

Potem smo ujeli nekaj — pa ne vsega, brez naše krivde — s **Hrvatskega.** Nogomet je tamkaj predvsem v číslih in prijatelji te igre uživajo kljub pozni jeseni še zmerom razburljive dogodke. V domačem prvenstvu gredo odločitve h kraju; v soboto je Gradjanski še enkrat postavil ob stran Concordijo z gladkim izidom 3 : 0, dan pozneje pa je Hašk z zmago 2 : 0 spravil obe točki v tekmi z Ličaninom. Položaj je zdaj takšen v tej konkurenci, da je Gradjanski nedosegljiv na vrhu tabele, medtem ko bo Hašk bržkone ostal drugi kakor je sedaj. Sicer pa čaka zagrebške prijatelje nogometa prihodnjo nedeljo še posebno veselje, in sicer mednarodna tekma z Rumunijo, v kateri računajo seveda z obračunom za remis, o katerim se je hrvatska reprezentanca zadnjič vrnila iz Bukarešte.

Ostali dve nedeljski sportni prireditvi, ki sta tudi navdušili sportni svet v hrvatski prestolnici, sta bili tekmovanje za državno prvenstvo v desetoboju in poskus rušenja državnega rekorda v stafeti na 4×800 m. Obe sta uspeli po načrtih prirediteljev: novi prvak NDH Davorin Marčelja (Concordia) je zbral v 10 disciplinah nič manj kakor 5937 točk in se tako prerinil na višino, s katere se lahko že nekoliko ogleduje po Evropi, stafeta Haška pa je s časom 8:20.1 v stafetnem teku na 4×800 m zabeležila novo najboljšo znamko v državi. Nemalo je k temu lepemu uspehu pripomogla tudi druga najmočnejša stafeta v konkurenci (iz SK Zagreba), ki je s svojim zadnjim tekačem Poljšakom prisilila zmagovalce na skrajni napor ter po njegovi zaslugi na cilju zaostala samo za 2 m in s končnim izidom (8:21.3) tudi izboljšala obstoječi državni rekord.

Spričo lepega dneva je tudi v Zagrebu obiskovalo sportne prireditve na tisoče gledalcev.

V **Švici** so prišli to nedeljo — čeprav so tamkaj bolj kakor drugod blizu novi zimi — najbolj na račun sportniki z zelene trate. To so po naših pojmih predvsem nogometaši, ki so se dalje potili za svoje prvenstvene časti v družbi velikih in majnih. Podrobni izidi za nas nazadnje niti niso preveč zanimivi; zapišimo samo to, da je moštvo Cantonala še vedno najboljše med najboljšimi, čeprav skoraj nobena nedelja ne mine brez presenečenj za favorite.

Ostali nastopajoči švicarski sportniki so bili rokometaši, hokejisti in atleti. Slednji so izkoristili še en navrženi jesenski termin za dva teka po cesti odn. čez drn in strn, ki sta uspela nad vse pričakovanje. Za vrste sportnikov, ki v snegu ne morejo izvajati svojih sportov na prostem, je letošnja jesen pravi blagor!

Žena je videla na tiru, po katerem bi moral v kratkem pripeljati brzovlak Madrid — Santander, velik plaz kamenja in zemlje, ki se je sesul na progo zaradi dolgega deževja. Hitro je tekla nekaj sto metrov od zasute proge in s svarilnimi znaki opozorila strojevodjo, da je vlak ustavil. Železniško ravnateljstvo je pogumni ženi poklonilo denarno priznanje.

* **Ob številnih živilskih kartah** je stradal za pokoro uradnik bolnišnice v Stegeju. Pred tedni je izginil, nakar so ugotovili, da je odnesel s seboj 4000 živilskih nakaznic za bolnike in osebje bolnišnice. Zdaj so ga našli docela izčrpanega. Mož je namreč v strahu pred aretacijo pobegnil v gozdove, koder se je klatil ves ta čas, spal po senikih in se ob 4000 živilskih nakaznicah, ki predstavljajo celo bogatijo, hranil z borovnicami in koreninicami.

* **Američani uporabljajo dum-dum izstrelke.** Po poročilih japonskih zdravnikov so Američani na južnopacifiški fronti uporabljali dum-dum izstrelke. Pri mnogih japonskih ranjencih, ki so bili pripeljani s Salomonskih otokov in Nove Georgije, so ugotovili rane z dum-dum izstrelki.

* **Več krav kakor prebivalcev** izkazuje najnovejša statistika Nove Zelandije. Na tisoč prebivalcev je 1233 mlekaric, oziroma na poldrugi milijon prebivalstva 1.9 milijona krav. V Evropi ima največ krav Danska, kjer pa je na tisoč prebivalcev le 447 krav.

Iz Ljubljane

u— **Zemlja počiva.** Za slovo letošnjega oktobra smo imeli krasno sončno nedeljo, kakršne so v tem času tudi v naših krajih redke, čeprav je slovenska jesen znana po svojih lepotah. Pozno popoldne je zmagalo sonce in nam je sijalo do večera. Povsod si srečaval zadovoljne gruče sprehajalcev, ki so uživali čudovito lepe barve ljubljanskega okolice. Živo srebro se je spet povzpelo nad 20 stop. C. in tudi noč je bila nekoliko toplejša od prejšnjih, v ponedeljskem jutru pa smo zabeležili 7.2 stop. C. Nebo je bilo sicer spet zamreženo, vendar se nam še obeta sonce. Ozračje je mirno in barometer ustaljen. Koder koli te vodi korak, stopaš ob praznih ali na novo posejanih poljih. Drevesa so dala svoj sad. Priroda se spravlja k počitku. Vojna zahteva mnogo od nje, zato je treba, da se zemlja mirno odpočije, dokler ne bodo spet zavihrali pomladni vetrovi in jo prebudili k novemu razcvitu in k novim dejatvam.

u— **Prijava stanovanjskih prostorov.** Mestni stanovanjski urad obvešča hišne lastnike, naj počakajo s prijavami stanovanjskih prostorov, ker bo urad založil posebne tiskovine, ki jih bodo v smislu odredbe predsednika pokrajinske uprave morali izpolniti hišni lastniki. To obvestilo bo seveda objavljeno v listih.

u— **Državnim upokojencem v vednost.** Glede na naš objavljen poziv zaradi nabave novih železniških legitimacij opozarjamo vse državne upokojence, da finančna direkcija zaenkrat ne bo izdajala novih legitimacij, marveč samo podaljševala stare. V legitimacije, kjer so že izčrpani vsi listi, bodo vstavljeni posebni vložki. Zato za zdaj odpade najavljeno posredovanje za naše člane. Kolikor smo informirani, državnim upokojencem v tekočem letu ni treba predlagati »prijav za prejem draginjskih doklad.« (v prejšnjih letih je bil določen oktobrski termin). Za otroke, stare nad 16 let, pa morajo upravičenci izkazati redno šolanje z označbo, ali prejema otrok podporo ali štipendijo in koliko znasa leta na mesec, ali pa dokazati, da je otrok trajno nesposoben za delo in pridobivanje. To velja za državne upokojence, ki prejemajo pokojnine pri tukajšnji finančni direkciji. — druženje javnih uslužbencev za Ljubljansko pokrajino.

u— **Obiščite razstavo Gorjupovih umetniških del** v Šelenburgovi ul. štev. 1. Razstava bo trajala do 31. oktobra.

u— **Dijaki srednjih, meščanskih in ljudskih šol,** ki potrebujejo uspešno pomoč pri učenju, naj se vpišejo k nam! Važno za one, ki nimajo rednega pouka in privatiste! Vpisovanje dnevno od 9.—12. in od 14—16. ure. Učni zavod Korepetitorij, Mestni trg 17/I.

u— **Pouk tujih jezikov** (nemščine, italijanščine, francoščine, angleščine) **bo prišel konec meseca.** Vpisovanje dnevno od 9.—12. in od 14.—16. ure. Učni zavod Korepetitorij, Mestni trg 17/I.

u— **Pomoč pri učenju nudimo dijakom(-injam) gimnazij** in privatistom. **Ljudskošolski tečaj.** Vpisovanje dnevno — **Lichtenturnov zavod** — ali Miklošičeva 22a/I, Delavska zbornica.

u— **Jezikovni tečaj vseh modernih jezikov za vse poklice** po hitri metodi. Dopoldanski in popoldanski tečaji. **Vpisovanje dnevno na Miklošičevi cesti 22a/I, Delavska zbornica.**

Za božič — „Jutrov razglednik"

Za letošnji božič bodo vsi čitatelji in prijatelji »Jutra« prijetno presenečeni. Za cenen denar bodo dobili velik zborník zabavnega in poučnega štiva z domačih in tujih livad. Čudovito pestri povestnik se bo imenoval »Jutrov Razglednik«. Obsegal bo 250 do 300 strani velikega formata in ga ne bo mogla pogrešati nobena družina. Razglednik bo imel trajno vrednost, saj bo čim popolnejše zrcalo današnje velike dobe. Kot tak je zlasti primeren tudi za reklamo, zato moramo vsem našim tvrdkam in podjetjem toplo priporočiti, naj si čim prej zagotovijo svoje mesto v »Jutrovem Razglednику«.

Opozorilo

Vse dovolilnice za uporabo triciklov odnosno biciklov, izdane od bivše R. Kvesture v Ljubljani, so postale neveljavne. Interesenti naj vložijo nove prošnje na upravo policije v Ljubljani in jih predajo pri oddelku za registracijo vozil v Beethovnovi ulici 7, pri g. Nanutu, pritličje, desno. Uprava policije.

u— **Vaš radio aparat** prodaste najhitreje in najboljše, ako ga izročite v komisijsko prodajo tvrdki EVEREST, Prešernova 44.

u— **Za stare onemogle Ljubljančane** v mestnem zavetišču v Japljevi ulici je podarila ga. Ivana Majcen 200 lir namesto venca pokojnemu g. Josipu Marinku. Mestno županstvo izreka dobrotnici najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Za Društvo za slepe** v počastitev spomina umrlega gospoda Josipa Marinka smo prejeli od družine Martin Petrič znesek 150.— lir.

u— **Društvu slepih** je darovalo omizje hotela Štrukelj 200 lir namesto cvetja na grob blagopokojnemu gdu. Wisiak Aleksandru. Plemenitim dobrotnikom se odbor najtopleje zahvaljuje.

u— **Tvrdka »Spectrum«** d. d. steklarstvo, Celovška cesta 81, je podarila namesto venca v spomin pok. R. Sušnika 300 lir za Dom slepih.

Z Gorenjskega

V Strankinem domu na Jesenicah so se zbrali nemški prebivalci s pomožnimi silami različnih podjetij in vsi člani NSDAP. Po nagovoru krajevnega vodje Hoferja je železniški ravnatelj dr. Zechmann iz Beljaka orisal politično stanje. Zlasti je opozoril na uspehe nemških železnic in na vzorno zadržanje nemških železničarjev.

Pri KID na Jesenicah so nekatere gorenjske vodilne ženske organizatorke dovršile devettedensko prostovoljno službo. Ob poslovitvi je bil skican zbor, na katerem se je ravnatelj Oklenburg zahvalil za vzorno sodelovanje.

Gledališki večeri v Kranju so zelo prijubljeni. Prireja jih organizacija KdF. Velik uspeh je zadnji čas doživela veseloigra »Mož s sivimi sencí«, v kateri se je posebno uveljavila Dagmar Schumy. V soboto pa je bil pester večer z naslovom »Dunajski zrak«.

Koroški godbeni zbor iz Narvika je prispel na povabilo okrožnega vodje dr. Rainerja na Koroško, da bo v vseh okrajnih mestih priredil koncerte za širše občinstvo, za tovarniške posadke in za ranjence po bolnišnicah. V ponedeljek zvečer so Celovčani pozdravili goste s severa v hotelu »Sandwirt«. Poleg godbenikov nastopa »koroški kvintet«.

V Črni je bil prirejen koncert v kinu. Poleg godbenega zbora sta sodelovala mežiški rudniški orkester in dekliški zbor.

Tri hude nesreče so se primerile v volšperskem okraju. Rudar Waldmann od Sv. Štefana je bil zasut in je dobil hude notranje poškodbe. Rudar Janez Schaller je prišel med voziček in stroj ter ima nevarne poškodbe po životu in nogah. Petletni Richard Jarc pa je prišel z levico v stroj za napravljanje krme in ima roko zdrobljeno.

Smrten skok. Sredi Celovca se je primerila v sredo dopoldne smrtna nesreča, katere žrtev je postal 83 letni M. Rozman. Peljal se je s tramvajem proti Vrbskemu jezeru, da bi obiskal sorodnike. Naenkrat pa se je premislil in je odskočil s tramvaja, treščil ob drevo, padel ob kamenito ograjo in obležal s smrtno rano na glavi. Izdihnil je na vožnji v bolnišnico.

Iz Hrvatske

Važna seja doglavniškega sveta. Pred dnevi je bila v glavnem ustaškem stanu seja doglavniškega sveta z najvišjimi funkcijonarji ustaškega pokreta. Na njej je Poglavnik imel govor o sodobnih notranjepolitičnih vprašanjih s posebnim ozirom na njegova prizadevanja, da se pri delu obrambe in zgradnje države zberejo tudi vidnejši politični in javni delavci, ki so doslej stali ob strani državnega življenja.

Nov splitski župan. Takoj po zavzetju Splita je prišel v mesto minister dr. Edo Bulat, kjer je ukrenil vse potrebno za redno civilno upravo v Splitu in na ostalem področju. Med drugim je imenoval za splitskega župana dr. Stjepana Vukušiča.

Berlinska filharmonija v Zagrebu. Sredi oktobra so bili v Zagrebu trije koncerti berlinske filharmonije, ki jo je spremljal njen ravnatelj Hermann Abendroth in tudi dirigiral. Koncerti so bili prav dobro obiskani.

Zagrebški uradniki in policisti v Splitu. V Zagreb je prispela pred dnevi vest, da so prišli v Split vsi policisti, uradniki in drugi funkcionarji, ki so bili poslani v dalmatinsko prestolnico. Svoje posle so že prevzeli.

Smrt dr. Katičiča. Po dolgi in hudi bolezni je dne 8. oktobra v 74. letu starosti preminil načelnik ministrstva za zdravstvo v pokoju dr. Vladimir Katičič. Pokopali so ga v rodbinski grobnici na Mirogoju.

Dragica Vilfanova umrla. V Zagrebu je 10. oktobra preminila vdova banskega svetnika Dragica Vilfanova. Zapušča štiri sinove, tri sestre in številno drugo sorodstvo. K večnemu počitku so jo položili v rodbinsko grobnico na Mirogoju.

Presenetljiv uspeh tedna Rdečega križa. Že takoj prve dni so ustanove, zavodi in zasebniki poklonili za Rdeči križ znatne zneske. Dober zgled je dala zagrebška mestna občina, ki je v njenem imenu župan Ivan Werner daroval milijon kun. Večina industrijskih podjetij je prispevala visoke zneske, tako da je bilo darovanih za Rdeči križ že prve dni več milijonov kun.

Gospodarstvo

Zamenjava italijanskih lir v Dalmaciji

Na onem področju Dalmacije, ki ga je v septembru zasedla Nezavisna Država Hrvatska, je v teku obvezna zamenjava italijanskih lir v kune. Zamenjava se na podlagi zakonske odredbe, ki jo je izdal Poglavnik 29 septembra. Ta zakonska odredba določa, da se morajo na onem delu državnega področja Nezavisne Države Hrvatske, na katerem je bila italijanska lira do 9 septembra 1943 zakonito plačilno sredstvo, italijanske lire zamenjati v kune, ki so edino zakonito plačilno sredstvo na vsem državnem področju. Zamenjava lir v kune se vrši po tečaju 2 kun za liro. Da pa se omili v zadnjih letih nastala gospodarska škoda na tem področju, se na račun izredne državne pomoči izplača še 100%oni tečajni dodatek, tako da se izplačajo pri zamenjavi 4 kune za liro. Dokler traja zamenjava, se lahko vršijo plačila v kunah ali lirah po predpisanem zakonskem tečaju s tečajnim dodatkom (torej po tečaju 4 kune za liro). Vse terjatve in vse obveznosti iz katerega koli pravnega naslova, ki so nastale pred 10. aprilom 1941 na sedaj priključenem področju in so na tem področju plačljive in tožljive, pa so bile po 10. aprilu 1941 po določenem obračunskem tečaju (2.63 din za liro) pretvorjene v italijanske lire, se morajo po istem tečaju zopet pretvoriti nazaj v dinarsko valuto in potem v relaciji 1:1 v kune. Vse terjatve in obveznosti, ki so nastale po 10. aprilu 1941 do 9. septembra t. l. v italijanskih lirah in so na tem področju plačljive in tožljive, pa se pretvorijo v kune po predpisanem zakonskem tečaju s tečajnim dodatkom, torej po tečaju 4 kune za 1 liro.

Gospodarske vesti

= **Prijava točk.** Vse tvrdke (trgovci detajlisti, sejmarji, obrtniki), ki prodajajo občinstvu obutev, tekstilne izdelke, oblačilne predmete, kovčege in torbe iz usnja ali kože, ki so vezani na oblačilne izkaznice, **morajo do 29. oktobra 1943** predložiti Pokrajinskemu gospodarskemu svetu v Ljubljani, Beethovnova ulica 10, prijavo števila točk v blagu (po že predloženem inventarju), nabavnicah in odrezkih oblačilnih izkaznic po stanju opolnoči 3./4. oktobra 1943. Prijavo je treba podati v dveh izvodih na posebnih obrazcih, ki jih je izdalo Združenje trgovcev za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani. Prodajalec, ki se ne bi ravnal po gornji odredbi, bo kaznovan v smislu naredbe z dne 26. januarja 1942, št. 8.

= **Likvidacija posebnega pokojninskega sklada delavcev Kranjske industrijske družbe.** Po odredbi šefa civilne uprave za zasedeno ozemlje Koroške in Kranjske z dne 20. julija 1943 izgube veljavo kolektivne pogodbe o ustanovitvi posebnega pokojninskega sklada delavcev Kranjske industrijske družbe z dne 12. oktobra 1937 in poznejših dodatkov. Ta posebni pokojninski sklad je bil z 31. decembrom 1942 razupščen. Celotno premoženje sklada na ta dan preide v last blagajne za starostno oskrbo Kranjske industrijske družbe, in sicer brez likvidacije. Pridobljene pravice na odpravnine iz posebnega pokojninskega sklada članov, ki so izstopili do 31. decembra 1942, ostanejo v veljavi, vendar morajo biti te pravice do odpravnine prijavljene do 31. decembra t. l. Zato je pozvala blagajna za starostno preskrbo Kranjske industrijske družbe vse delavce, ki so izstopili do 31. decembra 1942 iz delovnega razmerja pri družbi, naj svoje zahteve do konca t. l. uveljavijo pri posebnem pokojninskem fondu Kranjske industrijske družbe. Po preteku tega roka zapadejo zneski odpravnine v korist blagajne za starostno preskrbo Kranjske industrijske družbe.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Torek, 26. oktobra ob 16.: **Kovarstvo in ljubezen.** Red Torek.
Sreda, 27. oktobra ob 16.30: **Potopljeni svet.** Red B.
Četrtek, 28. oktobra ob 16.30: **Potopljeni svet.** Red Četrtek.
Petek, 29. oktobra ob 16.30: **Cvetje v jeseni.** Red Prvi.

F. Schiller: »Kovarstvo in ljubezen«. V tej drami se ostro bijejo etični principi humanosti in svobode s predsodki in nasiljem. Dva svetova si stojita nasproti: meščanski in aristokratski. Dramatik oznanja boj za človeško dostojanstvo teptanega meščanstva. V glavnih vlogah: Levar, Levarjeva, Jan, Danilova, Peček, Nakrst, Gregorin, P. Juvanova, Raztresen in Pugljeva.

OPERA

Torek, 26. oktobra ob 16.: **Orfej in Evridika.** Prvič v sezoni. Red Prvi.
Sreda, 27. oktobra ob 16.: **Thais.** Red Sreda.
Četrtek, 28. oktobra ob 16.: **Orfej in Evridika.** Red A.
Petek, 29. oktobra: Zaprto.

Ch. W. Gluck: »Orfej in Evridika.« Opera v treh dejanjih (4 slikah). Libreto: Raniero Calzabigi. Dejanje se godi v Grčiji v starem veku. Osebe: Orfej-Golobova, Evridika-Vidalijeva, Amor, bog ljubezni-Ribičeva. Dejanje ima za osnovo mitološko pripovedko o grškem pevcu Orfeju, ki je premagal z lepoto svojega speva celo bogove ter neizprosnost zakona smrti ter si priboril s svojo veliko ljubeznijo in zvestobo soprogo Evridiko iz objema smrti in jo odpeljal s pristankom bogov iz Elizija. Glavna značilnost te opere je dinamika notranjega izraza. Dirigent: D. Žebre; režiser: C. Debevec; zborovadja: S. Hubad; koreograf: P. Golovin.

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 26. OKTOBRA

8.30—9.00: Jutranji pozdrav. 9.00—9.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Glasbeni uvod. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert glasbe za razvedrilo. Igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanski koncert. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Popoldanski koncert. 19.00—19.30: Koncert čelista Čenda Šedlbauerja, pri klavirju Marijan Lipovšek. 19.30—19.45: Poročilo v slovenščini. Poročilo nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini. Napoved programa za naslednji dan. 19.45—20.00: Mala medigra. 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.00: Operetna glasba. 21.00—22.00: Lepe melodije. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

Mali oglasi

Oddajte »male oglase« med tednom, zlasti za četrtkovo številko. Zaradi omejenega prostora moramo v nedeljskih številkah tudi »male oglase« omejiti in ne moremo jamčiti za uvrstitev vseh naročenih oglasov. Objavljamo jih vedno po vrstnem redu, kakor so bili naročeni.

Službe išče

URADNICA
z dveletno prakso, z znanjem slov. in nem. stenografije ter strojepisja, išče primerno zaposlitev. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Korespondentka«. 18882-1

Službo dobi

AVTOMEHANIKE, avtokleparje, lakirarja in avtomehanik-vajenca, sprejmemo takoj. Merkur, Puharjeva 6. 18707-1a

FRIZERKO takoj sprejmem. Salon Sever, Škofja 6. 18691-1a

Vajenci(-ke)

FRIZER. VAJENKO sprejmem takoj. Ivan Merlak, Sv. Petra 76. 18680-14

Prodam

VINSKI SODI večja množina, 700, 400, 300, 100 l, ugodno naprodaj. Gostilna Na-na, Bleiweisova 12, Mitič. 18506-6

BOLJŠE PREDMETE sprejme v komisijsko prodajo gospodarska pisarna Tribuč, Sodarska steza 2, nad florijansko cerkvijo. J-327-N-6

VEC RADIOAPARATOV novih, 5-cevnih zadnjega tipa, proda Nova trgovina — Bleiweisova 36. 18705-6

KRZNEN PLAŠČ, svetel, 2 rjuhi, belo kožo za otroški plašček in moške, dobro ohranjene čevlje št. 42 in 43, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 18693-6

DVE RJUHI, prodam. Pojzve se: Sever, Škofja 6. 18692-6

2 JOPICI plš krzno in boc, prodam Bogojevič, Gledališka 12, pritl., levo. 18684-6

PLETERSNIK: SLOVAR, prodam najvišjemu ponudniku. Prodam tudi elegije clire in kitaro. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Slovar«. 18681-6

ZEPHYR-PEČ, 8-cevno, malo železno peč (»gašperčka«), moške škornje, skoraj nove št. 42, prodam, Šišenska 14 — telefon 38-29. 18697-6

BARAKO stanovanjsko, prodam. Pojzve se: Nunska ul. 3. 18698-6

MOSKO KOLO večje steklenice, miza, stoli in različno naprodaj. Janše va ul. 3, Šiška, podpritličje. 18412-6

4 SMREKE srebrne, zelo lepe, ca 2 m visoke, prodam. Šišenska 14 — telefon 38-29. 18696-6

ŠKORNJI moški, črni, št. 39, skoraj novi, naprodaj. — Vodmatska 12-I. 18701-6

Kupim

BOILER električni, 10 ali več litrski, kupim. Dominik Bezenšek — Gosposvetska 5. 18539-7

ELEKTROMOTORJE 5,5 PS, 4 PS in 3 PS, kupim. Naslov v vseh posl. Jutra. 18690-7

PRAZNE STEKLENICE vseh vrst kupim in plačam po najvišji ceni. Guštin B., Vodnikov trg 2. 318-7

GRAMOFONE v kovčku in rabljene gramofonske plošče, kupuje po najvišji dnevni ceni tvrdka Everest, Prešernova 44. 18703-7

PRAZNE ŠKATLE od Mama mleka zopet kupujemo. B. Guštin, Vodnikov trg 2. J-324-M-7

Posest

HIŠO Z VRTOM kupim do 400.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dom«. 18554-20

INDUSTRIJSKO STAVBO s primernim zemljiščem, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tovarna«. 18688-20

Stanovanja

1-SOBNO STANOVANJE iščem za takoj ali s 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samo dve osebe«. 18694-21a

SOBE išče trgovsko podjetje za takoj, po možnosti v središču mesta. 1 veliko ali 2 sobi za pisarno event. tudi kompletno stanovanje treh, štirih sob, delno za pisarne, delno za stanovanje dvočlanske družine. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovsko podjetje«. 18709-21a

Sobo odda

PRAZNO SOBO sončno in veliko, takoj oddam boljši osebi. Naslov v vseh posl. Jutra. 18706-23

OPREMLJENO SOBO s posebnim vhodom, v središču mesta, oddam takoj ali pozneje. Naslov v vseh posl. Jutra. 18681-23

OPREMLJENO SOBO lepo, sončno, s posebnim vhodom, takoj oddam v središču. Naslov v vseh posl. Jutra. 18683-23

OPREMLJENO SOBO s souporabo kopalnice, takoj oddam takoj ali s 1. nov. rednemu gospodu. Resljeva c. 18 III. nadstr. 18687-23

OPREMLJENO SOBO s posebnim vhodom, takoj oddam samo rednemu gospodu. Rimska cesta 12-II. 18689-23

OPREMLJENO SOBO s telefonom in kopalnico — oddam 1 ali 2 gospodoma. Naslov v vseh posl. Jutra. 18702-23

Sobe išče

PRAZNO SOBO iščem za takoj, po možnosti poseben vhod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Odsotna celi dan«. 18710-23a

OPREMLJENO SOBO sončno, mirno, s posebnim vhodom, v središču ali najbližji okolici išče s 1. ali 15. nov. starejša uradnica. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna«. 18708-23a

Razno

PRIROČNIK Slovensko-italijansko-nemško-angleškega jezika je najcenejši in najhitrejši inštruktor za jezike. Dobi se v knjigarnah in pri založbi, Novi trg 5. 18490-37

OBESEK se je našel. Dobi se v trgovini na Sv. Petra c. 83. 18709-37

Za večje gradbeno podjetje na Gorenjskem

se sprejme takoj 40 do 50 minerjev

Natančnejša pojasnila pri Borzi dela v Ljubljani

Daphne du Maurier: 21

FRANCOZOV ZALIV

Roman

»Od nekega Francoza, ki se klati tod okrog?« se je Dona nasmehnila.

»Ki se ne bo več zelo dolgo klatil okrog,« je Eustick odvrnil.

»Res? Ste mar zahtevali iz Bristola še več vojakov?«

Zardel je ter se nekam zmedeno in razdraženo ozrl po Godolphinu.

»To pot ne bo govora o plačanih mezdnikih,« je poudaril. »Jaz sem bil že od kraja proti temu načrtu, pa so me, kakor po navadi, preglasovali. Ne, zdaj mislimo vzeti tujca sami v roke. Sodim, da se bodo naši postopki obnesli.«

»Se pravi, če se nas zbere zadostno število,« je Godolphin suho pripomnil.

»In če se poprimejo vodstva najzmožnejši izmed nas,« je rekel Penrose iz Tregonyja. Tu je nastal premolk. Vsi trije moški so se sumljivo spogledovali. Ali je bilo iz neznanega vzroka postalo ozračje napeto?

»Hiša pa, ki med seboj ni edina, ne bo vzdržala,« je polglasno rekla Dona.

»Kako, prosim?« je vprašal Tomaž Eustick.

»Nič. Na lepem sem se spomnila nekega mesta iz svetega pisma. Toda govorili ste o gusarju. Eden proti tolikim. Ujeli ga bodo, to je gotovo. Vendar, po kakšnem načrtu ga mislite dobiti v roke?«

»To vse je šele v začetkih, milostiva gospa, in se zaradi tega kakopak ne more pretresati. Le na nekaj bi vas rad opozoril — saj to je menda mislil Godolphin, ko je pravkar povprašal zastran vaše služinčadi — rad bi vas opozoril, da je, kakor domnevamo, nekaj ljudi tod okrog v Francozovi službi.«

»Strmim.«

»Seveda, neodpustljivo je. Ako se naš sum potrdi, bodo vsi viseli, takisto kakor on sam. Stvar je ta: mislimo, da ima Francoz nekje ob obali stalno skrivališče, in zdi se nam, da nekateri izmed prebivalcev vedo o tem, a molče.«

»Kaj niste preiskali vse okolice?«

»Ljuba lady St. Columb, okolico preiskujemo kar naprej. Toda, kakor ste gotovo slišali, Francoz je Francoz, gladek kakor jegulja, in menda bolje pozna našo obalo kot mi sami. Okrog Navrona menda niste opazili nič sumljivega?«

»Prav ničesar ne.«

»Vaša hiša ima razgled po reki, jelite?«

»Izvrsten razgled.«

»Torej bi morali videti vsako tujo ladjo, ki bi se pokazala v ustju reke ali izginila od ondot?«

»Prav gotovo.«

»Nerad bi vas vznemiril, ali mogoče je, veste, da je Francoz prejšnje čase uporabljal Helford in da to še kdaj poskusi.«

»Strah me obhaja.«

»In priznati vam moram, to je človek, ki ne bi poznal mnogo obzirnosti do vaše osebe.«

»Reči hočete — da je docela brez vesti?«

»Bojim se.«

»Njegovi ljudje pa divji in obupani?«

»Gusarji so, milostiva gospa, in vrhu tega še Francozi.«

»Če je tako, bom z vso skrbjo pazila na varnost svoje hiše. Kaj mislite, ali so tudi ljudoželi? Moj mali sinko še nima dveh let.«

Lady Godolphinska je od strahu prideušeno vzkriknila in se jela hitro pahljati. Njen mož je grajajoče tlesnil z jezikom.

»Pomiri se, Lucy. Lady St. Columb se samo šali. A rad bi vam zatrdil,« je dodal in se znova obrnil k Doni, »da ta zadeva ni brezpomembna in da ne gre lahkomiselno gledati nanjo. Za varnost prebivalcev okraja se čutim odgovornega. Ker Harry ne živi pri vas v Navronu, moram reči, da sem v skrbeh zaradi vas.«

Dona je vstala in mu pomolila roko. »Zelo ste dobri,« je dejala, gledaje ga s tistim posebnim nasmeškom, ki ga je imela za težavne priložnosti. »Vašega prijateljskega mišljenja ne bom pozabila; verjemite mi pa, da ni vzroka za skrb. Če treba, lahko svojo hišo zapahnem in zagradim. In s takimi sosedi« — oko ji je poletelo od Godolphina k Eusticku in Penrosu — »vem da se mi ne more zgoditi nič hudega. Vsi trije ste tako zanesljivi, tako neomajni, tako izredno — dovolite mi to besedo — angleški v svojem mišljenju.«

Vsi trije so se drug za drugim sklonili nad njeno roko. Nasmehnila se je vsakemu posebej. »Kdo ve,« je dejala, »nemara je Francoz dokončno zapustil našo obalo, tako da se vam ni treba več brigati zanj.«

»Da bi le mogli tako misliti,« je rekel Eustick; »laskamo si pa, da začenjamo videti temu lopovu v jetra. Najbolj nevaren je, kadar najbolj miruje. Ne bo dolgo, pa bomo spet kaj zvedeli o njem.«

»In,« je Penrose dodal, »udaril bo prav tam, kjer ga najmanj pričakujemo — tik pred našimi nosovi. A to bo poslednjič.«

»Prav posebno veselje mi bo,« je zategnjeno rekel Eustick, »da ga obesim na najvišje drevo v Godolphinovem parku, malce pred sončnim zahodom. Vso tuka